

KABAHAHLER KANUNU'NA GÖRE CUMHURİYET SAVCISI VE MAHKEMENİN İDARİ YAPTIRIM KARARI VERME YETKİSİ

Authority of the Public Prosecutor and the Court to Make Administrative Sanction Decision According to the Law of Misdemeanor

Doç. Dr. Fatma Ebru GÜNDÜZ*
Dr. Öğretim Üyesi Hakan GÜNDÜZ**

Öz: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile birlikte kabahat niteliğindeki fiiller ve bunlara uygulanacak yaptırımlar Türk Ceza Kanunu kapsamı dışına çıkarılmış ve kabahatlerin tespiti ve yaptırım uygulanması adli mercilerin görev alanı dışına çıkarılarak, tamamen idari bir süreç içerisinde bu aşamaların tamamlanması hedeflenmiştir. Ancak 5326 sayılı Kanun'un 23 ve 24. maddeleri ile bu amacın dışına çıkılarak, idarenin yanında Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisi tanınmıştır. Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere verilmiş olan idari yaptırım uygulama yetkisi Anayasa Mahkemesi tarafından usul ekonomisine hizmet ettiği gerekçesi ile Anayasaya aykırı bulunmamıştır. 5326 sayılı Kanun'un anılan maddeler ile Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere bazı durumlarda yaptırım uygulama yetkisi bir seçicilik hak olarak değil, bir zorunluluk olarak verilmiştir. Böylece yargılama fonksiyonun birer parçası olan Cumhuriyet savcısı ve mahkemelerin, yargılama faaliyetleri esnasında idari işlem tesis etmeleri şeklinde bir sonuç ortaya çıkmaktadır. Çalışmamızda, Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisinin verilmesi kuvvetler ayrılığı, usul ekonomisi gibi farklı açılardan ele alınarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kabahat, Kabahatler Kanunu, Cumhuriyet savcısı, mahkeme, idari yaptırım kararı

Abstract: With the Turkish Penal Code No. 5237, misdemeanor acts and the sanctions to be applied to them were excluded from the scope of the Turkish Penal Code, and it was aimed to complete these stages within a purely administrative process by taking the determination of misdemeanors and imposing sanctions out of the jurisdiction of the judicial authorities. However, with the 23rd and 24th articles of the Law No. 5326, this purpose has been deviated and the public prosecutor and the courts have been given the authority to take administrative sanctions, as well as the administration. The authority to impose administrative sanctions given to the public prosecutor and the courts was not found unconstitutional by the Constitutional Court on the grounds that it served the procedural economy. With the aforementioned articles of the Law No. 5326, the authority to impose sanctions on the public prosecutor and the courts in some cases is given as an obligation, not as an elective right. Thus, the result is that the public prosecutor and the courts, which are part of the judicial function, establish administrative proceedings during the proceedings. In our study, the authorization of the public prosecutor and the courts to take administrative sanctions has been evaluated from different perspectives such as separation of powers and procedural economy.

Keywords: Misdemeanor, Misdemeanor Law, public prosecutor, court, administrative sanction decision

* Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, fegunduz@aybu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7721-9444

** Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Anabilim Dalı, hakan.gunduz@hku.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2437-8329

Makale Geliş Tarihi: 01.04.2022, Makale Kabul Tarihi: 25.05.2022

GİRİŞ

Kabahat, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 2. maddesinde; *“kanunun, karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlık”* olarak tanımlanmıştır. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile kabahatlerin suç olmaktan çıkarılması sonucunda kabahatler ayrı bir kanuni düzenlemeye kavuşarak, idare hukukunun kapsamına dahil edilmiştir. Kabahat olarak kabul edilen fiillere de birer idari işlem niteliğinde olan idari yaptırımların uygulanması öngörülmüştür.

İdari işlemler, Anayasa, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kendisine idari işlem yapma yetkisi verilen idari makamlar tarafından tesis edilebilir. İdari işlemin yetki unsuruna ilişkin bu özellik *“idarenin kanuniliği ilkesi”* ile ifade edilebilir.¹ Kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımlar da ancak idare adına irade açıklamaya yetkili olan kişi veya makamlar tarafından gerçekleştirilebilecektir.

Kural olarak idari işlemler ancak idari makamlar tarafından tesis edilebilmekte ancak idareyi fonksiyonel anlamda idare kapsamında değerlendirdiğimizde, organik anlamda idare dışındaki mercilerin de (yasama ve yargı organlarının da) idari işlem tesis edebilecekleri kabul edilmektedir. Bu kapsamda 5326 sayılı Kanun'da da idari yaptırım kararı verme yetkisinin asıl olarak idari makamlara tanındığını ancak tek yetkili olarak idarenin kabul edilmediğini aynı zamanda Cumhuriyet savcılarını ile mahkemelere de idari yaptırım kararı alma yetkisi tanındığını görmekteyiz.

Çalışmamızda 5326 sayılı Kanun'daki idari yaptırım kararı alma yetkisi ile ilgili genel bilgi verilerek, Cumhuriyet savcılarını ile mahkemelere tanınan idari yaptırım tesis etme yetkisi incelenecek ve bu yetki, teori ve uygulama açısından değerlendirilecektir.

I. KABAHAHLER KANUNU'NA GÖRE İDARİ YAPTIRIM KARARI VERMEYE YETKİLİ KİŞİ VEYA MAKAMLAR

İdari işlemin beş unsurundan bir tanesi olan, idari işlemi yapma ehliyeti olarak da ifade edilen yetki unsuru, idari işlemin en önemli unsuru olarak kabul edilmektedir.² Kamu düzeninden olan yetki, ancak Anayasa, kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile kendisine verilmiş makam tarafından kullanılabilir ve idare hukukunda yetkisizliğin kural, yetkili olmanın da istisna olduğu kabul edilmektedir.³ Bu nedenle idare hukukunda yetki kuralları geniş değil, dar yoruma tabidir.⁴

¹ Anayasa'nın 6. maddesindeki “Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz.” hükmünün de bir gereğidir.

² Lütfi Duran, İdare Hukuku Ders Notları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982, s. 401; İl Han Özay, Günışığında Yönetim, Alfa Yayınevi, İstanbul, 2002, s. 405.

³ Bahtiyar Akyılmaz/Murat Sezginer/Cemil Kaya, Türk İdare Hukuku, Savaş Yayınevi, Ankara, 2020, s. 365.

⁴ Akyılmaz/Sezginer/Kaya, 2020, s. 365; Duran, s. 401; Özay, 2002, s. 405.

İdari işlem temel olarak Anayasa, kanun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesi ile yetkilendirilmiş idari makamlar tarafından yapılabilmekle birlikte, yasama organı ve yargı organı da birtakım idari işlemler gerçekleştirebilmektedir. Bu durumda idare kavramı organik anlamda değil, fonksiyonel anlamda kullanılmaktadır. Meclis çalışanına TBMM Genel Sekreterliği tarafından veya mahkemedeki kalem personeline mahkeme başkanlığı tarafından disiplin cezası verilmesi, bu konuda ilk akla gelen örneklerdir.

İdari işlemler arasında kamu gücünün en fazla hissedildiği işlem türlerinden olan idari yaptırım kararları da ancak ilgili mevzuat ile yetkilendirilmiş kişiler tarafından tesis edilebilecektir. “*Yasaların açıkça yetki verdiği ve yasaklamadığı durumlarda, araya yargı kararı girmeden, idarenin doğrudan doğruya, bir işlemi ile ve İdare Hukukuna özgü usullerle vermiş olduğu cezalar*”⁵ olan tanımlanan idari yaptırımları tesis etme konusunda pek çok özel yasal düzenleme⁶ bulunmakla birlikte, genel kanun niteliğini taşıyan 5326 sayılı Kanun’da da idari yaptırım tesisine yetkili kişi ve makamlar ayrıca düzenlenmiştir.

İdari yaptırım kararı verme yetkisi, 5326 sayılı Kanun’un “*Karar Verme Yetkisi ve Kanun Yolları*” başlıklı 4. bölümünde düzenlenmiştir. Bu bölümde yer alan on maddeden ilk üçü idari yaptırım kararı vermeye yetkili makamı düzenlemektedir. Bu maddelerden ilki olan 22. maddede genel olarak idari yaptırım kararı vermeye yetkili “*idari makamın*” neresi olduğu; 23 ve 24. maddelerde ise Cumhuriyet savcısının ve mahkemenin idari yaptırım kararı verebilmesi hali düzenlenmiştir.

A. GENEL OLARAK YETKİLİ İDARİ MAKAM

5326 sayılı Kanun’da idari yaptırım kararı verme yetkisini düzenleyen maddelerden ilki olan 22. maddede idarenin idari yaptırım kararı vermesi hali yer almaktadır. İdari yaptırım kararı vermeye yetkili idari makamlar da iki ayrı ihtimale göre maddenin 1 ve 2. fıkralarında düzenlenmiştir. 1. fıkrada, kanunda yetkili makamın açıkça gösterilmiş olması hali; 2. fıkrada ise kanunda yetkili makamın açıkça gösterilmemiş olması hali düzenlenmiştir.

⁵ İl Han Özay, İdari Yaptırımlar, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3326, Hukuk Fakültesi Yayın No: 691, İstanbul, 1985, s. 35; “İdare Hukukunda organik ölçütün, idare işlevi ile tamamlanması sonucu idari makam ve mercilerin, idari işlem niteliğindeki zecri (zorlayıcı), yükümlendirici kararları idari yaptırım oluşturur.” Oğuz Sancaktar / Lale Burcu Önüt/ Eser Us Doğan/ Mine Kasapoğlu Turhan/ Serkan Seyhan, İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı, 8. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019, s. 714; “*İdari ceza, idare edilenlere idare alanındaki hukuka başka bir deyimle idari düzeni aykırı davranışlarından ötürü idarece verilen cezalardır.*” Tahsin Bekir Balta, İdare Hukukuna Giriş, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No: 117, Ankara, 1970, s. 201.

⁶ Örneğin; 3194 sayılı İmar Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu, 4628 sayılı Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun.

Bununla birlikte 5326 sayılı Kanun'un 22. maddesinin 3. fıkrasındaki, "İdari kurul, makam veya kamu görevlileri, ancak ilgili kamu kurum ve kuruluşunun görev alanına giren yerlerde işlenen kabahatler dolayısıyla idari yaptırım kararı vermeye yetkilidir." ifadesiyle, idari yaptırım kararı verecek kişi veya makamların ancak görev alanlarına giren yerler, yetki açısından coğrafi sınır olarak belirlenmiştir. Anılan maddenin son fıkrasında ise işlenen kabahatler dolayısıyla yaptırım uygulayacak yetkili makamın tespiti açısından 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun (CMK) yer bakımından yetki kurallarının (m. 12-21) kabahatler açısından da geçerli olduğu düzenlenmiştir. Bu düzenlemeden hareketle, CMK'nın yer bakımından yetki kuralları, bünyesine uygun düştüğü durumlarda kabahatler açısından da uygulama alanı bulacaktır.

1. Kanunda Yetkili Makamın Açıkça Gösterilmiş Olması Hali

5326 sayılı Kanun'un 22. maddesinin ilk fıkrasında, ilgili kanunda açıkça yetkili makamın düzenlenmiş olması halinde; kanundaki kurul, makam veya kamu görevlisi tarafından idari yaptırım kararı verilebileceği ifade edilmiştir. Örneğin, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun encümenin görev ve yetkilerinin düzenlendiği 34. maddesinde "Kanunlarda öngörülen cezaları vermek" encümenin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. Yine 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun, Kişisel Verileri Koruma Kurulunun görev ve yetkilerinin düzenlendiği 22. maddesinin 3. fıkrasında "Bu Kanunda öngörülen idari yaptırımlara karar vermek" Kurulun görevleri arasında sayılmıştır. Bu örneklerde görüleceği gibi idari yaptırım kararı verme yetkisi birden fazla kişinin bir araya gelmesi ile oluşan kurul veya meclis tarafından verilebilir.

İdari yaptırım kararı tesis etme yetkisi tek bir kişiye de verilmiş olabilir. Örneğin, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 108. maddesinde⁷, bu Kanundaki bazı idari para cezalarının Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürü tarafından, bazı idari para cezalarının ise Türkiye İş Kurumu il müdürü tarafından verilebileceği düzenlenmiştir.

Kanunla idari yaptırım tesis etmeye yetkili kılınmış kişiler bazen kolluk personeli de olabilmektedir. 5326 sayılı Kanun'un dilencilik kabahatini düzenleyen 33. maddesinde, kumar kabahatini düzenleyen 34. maddesinde, gürültü kabahatini düzenleyen 36. maddesinde, bu

⁷ Madde 108 – (Değişik: 15/5/2008-5763/10 md.) Bu Kanunda öngörülen idari para cezaları, 101 ve 106 ncı maddelerdeki idari para cezaları hariç, gerekçesi belirtilmek suretiyle Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bölge Müdürünce verilir. (Değişik ikinci cümle: 13/2/2011-6111/79 md.) 101 inci ve 106 ncı maddeler kapsamındaki idari para cezaları ise doğrudan Türkiye İş Kurumu il müdürü tarafından; birden fazla ilde işyerleri bulunan işverenlere uygulanacak idari para cezası ise işyerlerinin merkezinin bulunduğu yerdeki Türkiye İş Kurumu il müdürünce verilir ve genel esaslara göre tahsil edilir. 106 ncı maddeye göre verilecek idari para cezası için, 4904 sayılı Kanunun 20 ncı maddesinin (h) bendindeki tutar esas alınır

kabahatler dolayısıyla idarî para cezasına kolluk ve/veya zabıta görevlilerinin yetkili olduğu açıkça düzenlenmiştir.⁸

2. Kanunda Yetkili Makamın Açıkça Gösterilmemiş Olması Hali

5326 sayılı Kanun'un 22. maddesinin 2. fıkrasında ise idari yaptırım kararı vermeye yetkili makamın ilgili kanunda açıkça düzenlenmemiş olması halinde; idari yaptırım tesis etmeye yetkili makamın ilgili kamu kurum ve kuruluşun en üst amiri olduğu düzenlenmiştir.

Bununla beraber 5326 sayılı Kanun dışında idari yaptırım kararı verme yetkisini düzenleyen özel kanunlarda, yaptırım kararı verecek yetkili makamın ilgili maddede belirtilmemesi halinde, yetkili makamın kim olması gerektiğine ilişkin genel bir düzenleme yapıldığı da görülmektedir. Örneğin, 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 111/a maddesinde *"Bu Kanununda mercii belirtilmemiş idari yaptırım kararları, orman işletme şefleri tarafından verilir."* düzenlemesi bulunmaktadır. Bu gibi bir düzenlemenin varlığı durumunda, özel kanunun önceliği gereğince, 5326 sayılı Kanun'un 22. maddesinin 2. fıkrası değil, özel kanundaki düzenlemenin uygulanması gerekir.

B. CUMHURİYET SAVCISININ KARAR VERME YETKİSİ

5326 sayılı Kanun'un 23. maddesi ile Cumhuriyet savcısına tanınmış olan idari yaptırım kararı verme yetkisi 3 fıkra halinde farklı ihtimallere göre ayrı ayrı düzenlenmiştir.

⁸ Bu düzenlemelerin Türk idare hukukundaki genel kurala ilişkin bir istisna niteliğinde olduğu görülmektedir. Şöyle ki, genel olarak kolluk çalışanlarına ilişkin olarak yapılan kolluk personeli ve kolluk makamı ayrımı, kişinin idari işlem tesisine yetkili olup olmamasına göre yapılmaktadır. Buna göre kolluk makamlarının hem bireysel hem düzenleyici işlem tesis edebileceği; kolluk personelinin ise kolluk makamları tarafından tesis edilen işlemleri uygulayabileceği kabul edilmektedir. (Ramazan Çağlayan, İdare Hukuku Dersleri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018, s.285.) 5326 sayılı Kanunun anılan maddelerinde ise bu genel kurala istisna olarak, kolluk personeline idari işlem tesis etme yetkisinin verildiği görülmektedir. Bu yetkinin verilmesinin amacı ise basit ve sık karşılaşılan kabahaatlere derhal yaptırım uygulayarak caydırıcılığı sağlamak ve üst makamların iş yükünü arttırmamak olduğu kanaatindeyiz. Kolluk personelinin idari yaptırım kararı verme yetkisine sahip olup olmadığının tartışıldığı güncel bir Yargıtay kararında da Yüksek Mahkeme; 5326 sayılı Kanun'un 32. maddesine göre idari para cezası kararının sadece kabahat (olay) tutanağı tutmakla görevli olan idari kolluk yetkilileri tarafından verilemeyeceğini ancak vali tarafından verilebileceğini, idare hukukunda yetkinin kamu düzeninden olduğunu ve bir başka kurum veya kişiye bu yetkinin devredilebilmesinin ancak Kanunun açıkça izin vermesi halinde ve kanunda gösterilen konular hakkında yine kanunda gösterilen usul ve esaslar çerçevesinde yapılabileceğini ifade etmiştir. Yargıtay 19. CD, E: 2020/4354, K: 2020/14250, T: 09.11.2020, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/>, s.e.t.: 28.01.2022).

1. Cumhuriyet Savcısının Kanunda Açıkça Yetkilendirilmiş Olması Hali

5326 sayılı Kanun'un 23. maddesinin ilk fıkrasında, Cumhuriyet savcısının kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde bir kabahat dolayısıyla idari yaptırım kararı vermeye yetkili olduğu ifade edilmiştir. Bu düzenleme ile Cumhuriyet savcısının idari yaptırım kararı vermesi, yürütmüş olduğu soruşturma ile bağlantılı olarak ele alınmamıştır. Cumhuriyet savcısı adeta bir idari makam gibi bizzat bazı özel kanunlar ile idari yaptırım kararı vermeye yetkili kılınmıştır.

23. maddenin diğer iki fıkrasında düzenlenmiş olan durumlarda Cumhuriyet savcısı, yürütmüş olduğu soruşturma sırasında bir fiilin veya soruşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunu tespit etmektedir. Ancak ilk fıkrada düzenlenen ihtimalde, savcı tarafından yürütülen herhangi bir soruşturma ile doğrudan veya dolaylı bir bağlantı bulunmamasına rağmen Cumhuriyet savcısı, bir idari merci gibi idari yaptırım kararı vermeye tek yetkili makam olarak öngörülmüştür. Diğer ihtimallerde idari yaptırım kararı vermeye asıl olarak bir başka idari makam kanunla yetkilendirilmiş olmasına rağmen, bu idari makam tarafından idari yaptırım kararı verilmemiş olması durumunda Cumhuriyet savcısı tarafından yaptırım kararı verilmektedir. Ancak 23. maddenin ilk fıkrasındaki bu ihtimalde Cumhuriyet savcısı, bu idari yaptırım kararı vermeye tek yetkili makamdır. Örneğin, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun 17. maddesinin son fıkrasında, "*Staj isteminde bulunan tarafından verilen bildiri kağıdının hilafı ortaya çıktığı takdirde adaya*", Cumhuriyet savcısı tarafından idari para cezası verileceği şeklindeki düzenleme buna örnek verilebilir.

2. Soruşturma Kapsamında Kabahatin İşlendiğinin Tespit Edilmiş Olması Hali

5326 sayılı Kanun'un 23. maddenin 2. fıkrasında, bir suç dolayısıyla başlatılan soruşturma kapsamında bir kabahatin işlendiğinin Cumhuriyet savcısı tarafından öğrenilmesi hali düzenlenmiştir. Bu düzenlemedeki ihtimal, Cumhuriyet savcısının yapmış olduğu soruşturma esnasında, soruşturma konusu fiilin değil, başka bir fiilin kabahat oluşturduğunu tespit etmesidir.

Bu düzenleme ile Cumhuriyet savcısına seçimsel bir yetki tanınmıştır. Şöyle ki, Cumhuriyet savcısı durumu, ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirebileceği gibi, kendisi de doğrudan idari yaptırım kararı verebilecektir.

3. Soruşturma Konusu Fiilin Kabahat Oluşturması Hali

5326 sayılı Kanun'un 23. maddenin 3. fıkrasında, soruşturma konusu fiilin kabahat oluşturması halinde Cumhuriyet savcısının idari yaptırım kararı vermesi hali düzenlenmiştir. Bu ihtimale göre Cumhuriyet savcısı tarafından idari yaptırım kararı verilebilmesi için

soruşturma konusu olan fiilin, soruşturma sonunda suç oluşturmadığının ve fakat kabahat oluşturduğunun anlaşılması gerekmektedir.⁹ Çünkü 5326 sayılı Kanun'un 15. maddesinin 3. fıkrasına göre, *“Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.”* Buna göre Cumhuriyet savcısı, soruşturma konusu fiilin suç oluşturduğu kanaatine varırsa ve şartları varsa¹⁰ iddianame düzenleyecek, suç oluşturmadığını ancak kabahat oluşturduğunu tespit ederse idari yaptırım kararı verecektir.

Bu kanuni düzenleme ile Cumhuriyet savcısına idari yaptırım kararı alma, seçimlik bir hak olarak değil, bir bağlı yetki olarak verilmiştir. *“Soruşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde Cumhuriyet savcısı bu nedenle idari yaptırım kararı verir”*, cümlesindeki *“verir”* kelimesi, savcı tarafından ilgili kamu kurum ve kuruluşuna idari yaptırım uygulanması için bildirimde bulunmak yerine doğrudan yaptırım kararı verilmesi gerektiğini göstermektedir. Düzenlemenin devamında savcının yaptırım kararı verebilmesi için ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından idari yaptırım kararı verilmemiş olması gerektiği de vurgulanmıştır.

C. MAHKEMENİN KARAR VERME YETKİSİ

5326 sayılı Kanun'un 24. maddesinde ise mahkemenin idari yaptırım kararı verme yetkisi düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre, *“Kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkeme tarafından idari yaptırım kararı verilir.”* İlgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından idari yaptırım kararı verilmemiş olması durumunda, kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkeme de idari yaptırım kararı vermeye yetkili kılınmıştır. Kanuni düzenlemede kovuşturmadan bahsedildiği için buradaki mahkemenin ceza mahkemesi olduğu anlaşılmaktadır.

Mahkeme tarafından idari yaptırım kararı verilebilmesi için yargılama sonucunda fiilin suç oluşturmadığının anlaşılması veya fiil suç oluşturmasına rağmen suçtan dolayı cezai yaptırım uygulanamayan haller nedeniyle faile ceza verilemiyor olması gerekir. Kovuşturma konusu fiil suç oluşturmamakla birlikte kabahat oluşturduğunun anlaşılması durumunda, mahkemenin yapması gereken CMK'nın 223. maddesi uyarınca beraat kararı vermesinin yanı sıra 5326 sayılı Kanun'un 24. maddesi uyarınca kabahat nedeniyle idari yaptırım kararı vermektir. Kovuşturma konusu fiil suç oluşturmakla birlikte, suçtan

⁹ Zeynel T. Kangal, Kabahatler Hukuku, 2. Baskı, Onikilevha Yayınevi, İstanbul, 2019, s.397.

¹⁰ Önödeme, uzlaşma, kamu davasının açılmasının ertelenmesi gibi kurumların soruşturma konusu suç açısından uygulanma ihtimali bulunmuyorsa Cumhuriyet savcısı iddianame düzenleyebilecektir.

dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde, mahkemenin CMK'nın 223. maddesi uyarınca ceza verilmesine yer olmadığına dair karar vermesi ve aynı zamanda 5326 sayılı Kanun'un 15. maddesinin 3. fıkrası ile aynı Kanun'un 24. maddesi uyarınca idari yaptırım uygulaması gerekir.¹¹ Aksi halde fiil suç oluşturuyor ve suçtan dolayı fail cezalandırılıyorsa, 5326 sayılı Kanun'un 15. maddesinin 3. fıkrası gereğince sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanacak, idari yaptırım uygulanamayacaktır.

Kanuni düzenlemede, kovuşturma konusu fiilden bahsedildiği için, iddianamede unsurları gösterilen suçla ilişkin fiil dışında bir başka fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkemenin idari yaptırım kararı vermesi mümkün değildir.¹²

24. maddedeki düzenleme ile mahkemeye idari yaptırım uygulayıp uygulamama konusunda seçimlik bir hak değil, yaptırım uygulama konusunda bir zorunluluk getirilmiştir. Maddedeki “... mahkeme tarafından idari yaptırım kararı verilir” ifadesi bizi bu sonuca götürmektedir.

Yargılama sonucunda kovuşturma konusu fiilin suç oluşturmaması yahut suç oluştursa dahi bundan dolayı yaptırım uygulanamaması ve bununla birlikte fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkemece yapılması gereken CMK'nın 223. maddesine göre sanığın beraatine karar vermek yahut sanık hakkında ceza verilmesine yer olmadığına dair karar vermek ve 5326 sayılı Kanun'un 24. maddesi uyarınca idari yaptırım kararı vermektir. Bu durumda, verilen beraat veya ceza verilmesine yer olmadığına dair kararlara karşı istinaf kanun yoluna gidildiği takdirde, idari yaptırım kararına karşı itiraz da bu merci tarafından incelenecektir.¹³ Cumhuriyet savcısı veya katılanın sanık hakkında beraat yahut ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi ve idari yaptırım uygulanmakla yetinilmesinin hukuka aykırı olduğu

¹¹ Benzer görüş için bkz.: Kangal, 2019, s.403.

¹² CMK m. 225/1: “Hüküm, ancak iddianamede unsurları gösterilen suçla ilişkin fiil ve faili hakkında verilir.”

¹³ 5326 sayılı Kanun m. 27/7: “Kovuşturma konusu fiilin suç değil de kabahat oluşturduğu gerekçesiyle idari yaptırım kararı verilmesi halinde; fiilin suç oluşturmaması nedeniyle verilen beraat kararına karşı kanun yoluna gidildiği takdirde, idari yaptırım kararına karşı itiraz da bu kanun yolu merciinde incelenir.”

5326 sayılı Kanun'un “Başvuru yolu” başlıklı 27. maddesinde, kovuşturma konusu fiilin suç oluşturmaması nedeniyle verilen beraat kararına karşı kanun yoluna gidilmesi durumunda, idari yaptırım kararına itirazın da bu kanun yolunda inceleneceği düzenlenmekle birlikte, fiil suç oluşturmakla birlikte suçtan dolayı yaptırım uygulanamayıp kabahatten dolayı yaptırım uygulanan hallerde, mahkemece verilen ceza verilmesine yer olmadığına dair karara karşı kanun yoluna gidilmesi durumunda idari yaptırım kararına itirazın hangi merci tarafından inceleneceğinin açıkça düzenlenmediği görülmektedir. Usul hükümleri açısından kıyasın mümkün olduğu göz önünde bulundurulduğunda, mahkemece sanık hakkında ceza verilmesine yer olmadığı kararı verilerek idari yaptırım uygulanan hallerde, 5326 sayılı Kanun'un 27. maddesinin 7. fıkrası hükmünün kıyasen uygulanması gerektiği kanaatindeyiz.

gerekçesiyle yaptıkları istinaf başvurusunu değerlendirecek olan merci bölge adliye mahkemesi iken, sanığın idari yaptırım kararı verilmesine itiraz etmesi durumunda itiraz incelemesini CMK'nın 268. maddesine göre belirlenecek itiraz merci yapacaktır.¹⁴

Üzerinde durulması gereken bir diğer önemli nokta; mahkemece verilen hükmün istinaf veya temyiz kanun yolunda incelenmesi sırasında bu incelemeyi yapan mercilerce kovuşturma konusu fiilin suç oluşturmadığının, kabahat oluşturduğunun anlaşılması durumunda ne şekilde karar vermeleri gerektirir. Öncelikle istinaf kanun yolu açısından konuyu ele alalım.

İstinaf kanun yolunun en önemli özelliği maddi vakanın, yani uyuşmazlık konusu olayın ne şekilde gerçekleştiğinin yeniden incelenmesidir.¹⁵ İstinafta, ilk derece mahkemesince verilmiş hüküm, hem uyuşmazlık konusu maddi olayın içeriğinin değerlendirilmesi, hem de hukuk kurallarının doğru uygulanıp uygulanmadığının denetlenmesi bakımından yetkili merci tarafından incelenmektedir.¹⁶ İstinaf kanun yolunda bölge adliye mahkemesi dava dosyasını inceledikten sonra ayrıntısı CMK'nın 280. maddesinde yer alan haller söz konusu ise istinaf başvurusunun esastan reddine veya hükmün bozulmasına karar verir; diğer hâllerde ise, gerekli tedbirleri aldıktan sonra davanın yeniden görülmesine ve duruşma hazırlığı işlemlerine başlanmasına karar verir. Duruşma sonunda bölge adliye mahkemesi istinaf başvurusunu esastan reddeder veya ilk derece mahkemesi hükmünü kaldırarak yeniden hüküm kurar. Bu kapsamda bölge adliye mahkemesinin kovuşturma konusu fiilin suç oluşturmadığına, kabahat oluşturduğuna kanaat getirmesi durumunda CMK'nın 280. maddesinin 2. fıkrası uyarınca ilk derece mahkemesinin verdiği mahkumiyet hükmünün kaldırılmasına ve sanığın beraatine karar vermesi ve aynı zamanda 5326 sayılı Kanun'un 24. maddesinin verdiği yetkiye dayanarak idari yaptırım kararı da vermesi gerekir.¹⁷¹⁸

¹⁴ 5326 sayılı Kanun m. 27/5: "İdari yaptırım kararının mahkeme tarafından verilmesi halinde, bu karara karşı ancak itiraz yoluna gidilebilir."

¹⁵ Nurullah Kunter/Feridun Yenisey/Ayşe Nuhoğlu, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, 18. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010, s. 1683; Nur Centel/Hamide Zafer, Ceza Muhakemesi Hukuku, 13. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2016, s. 814.

¹⁶ Doğan Soyaslan, Ceza Muhakemesi Hukuku, 5. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2014, s. 540; Nevzat Toroslu/Metin Feyzioğlu, Ceza Muhakemesi Hukuku, 6. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2008, s. 333; Veli Özer Özbek, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2006, s. 708.

¹⁷ Aynı yöndeki görüş için Kangal, 2019, s. 399-400.

¹⁸ "...Bu itibarla, sanığın kendisine yüklenen eyleminin suç oluşturmayıp kabahat niteliğinde olması nedeniyle beraatine karar verilmesi gerekirken yargılamaya devamla atılı suçtan mahkumiyet kararı verilmesinin hukuka aykırı olduğu kabul edilmiştir. Sanığa yüklenen eylemin suç teşkil etmediği, 5490 sayılı yasanın 68/1-c maddesi 2. Cümlesi kapsamında kabahat olarak nitelendirilmesi gerektiği anlaşılmakla;

Temyiz incelemesi sırasında Yargıtay, kural olarak bölge adliye mahkemesinin kararını sadece hukuka uygunluk yönünden denetleyebilir; bölge adliye mahkemesinin sabit olarak kabul ettiği maddi olaya hukuk kurallarını uygularken hata yapıp yapmadığı Yargıtay tarafından denetlenecektir.¹⁹ CMK'nın 303. maddesine göre, hükme esas olarak saptanan olaylara uygulanmasında hukuka aykırılıktan dolayı Yargıtay tarafından hüküm bozulmuş ise, olayın daha ziyade aydınlanması gerekmeden sanığın beraatine hükmolunması gerekirse davanın esası hakkındaki bu karar Yargıtay tarafından verilebilecektir. Bu kapsamda, temyiz incelemesi sırasında Yargıtay tarafından kovuşturma konusu fiilin suç oluşturmadığı; kabahat niteliğinde bir fiil olduğu tespit edildiği takdirde, mahkumiyet hükmünün bozulmasına karar verilmesine, ardından, sanığın beraatine hükmedilmek ve kabahatten dolayı idari yaptırım uygulanmak suretiyle hükmün düzeltilerek onanmasına karar verilebilecektir.²⁰

CMK 280/1-a ve 303/1-a maddeleri uyarınca bu hukuka aykırılıkların Dairemizce düzeltililebilir nitelikte olduğu anlaşıldığından, 1-İlk Derece Mahkemesince sanığın mahkumiyetine ilişkin olarak verilen hükmün KALDIRILMASINA, Kaldırılmasına karar verilen İlk Derece Mahkemesi hükmünün yerine: Sanık hakkında 5490 sayılı Yasa'nın 67. Maddesine muhalefet suçundan cezalandırılması talebiyle kamu davası açılmış ise de; sanığın fiilinin kanunda suç olarak düzenlenmemesi sebebiyle CMK'nın 223/2-a maddesi gereğince BERAATİNE, Sanığın eyleminin 5490 sayılı Kanun'un 68/1-c maddesinde düzenlenen idari para cezasını gerektiren kabahati oluşturması nedeniyle sanığın 5490 sayılı Kanun'un 68/1-c maddesi gereğince 1.649-TL İdari Para Cezası ile CEZALANDIRILMASINA, Yargılama giderlerinin kamu üzerinde bırakılmasına," İfadeleri yazılmak suretiyle, CMK'nın 303/1-a maddesi uyarınca HÜKÜM DÜZELTİLEREK İSTİNAF BAŞVURUSUNUN ESASTAN REDDİNE,..." (Ankara BAM 9. CD, E: 2019/9853, K: 2021/5933, T. 20.12.2021)

"Ankara ...Asliye Ceza Mahkemesinin .../.../2020 tarih 2019/... Esas ve 2020/... Karar sayılı sanığın başkasına ait kimliği veya kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle iftira suçundan mahkumiyetine ilişkin hükmünün 7035 sayılı yasanın 15. maddesi ile değişik CMK'nın 280/1-a maddesi yollamasıyla CMK'nın 303/1-a maddesi gereğince KALDIRILMASINA, b)Sanığın üzerine atılı başkasına ait kimliği veya kimlik bilgilerini kullanmak suretiyle iftira suçunun unsurları oluşmadığından CMK'nın 223/2-a maddesi gereğince BERAATİNE, c) Yargılama giderinin Hazine üzerinde bırakılmasına,2-Sanığın eyleminin "kimliği hakkında gerçeğe aykırı beyanda bulunma" kabahatini oluşturduğu anlaşılma ile sanığın kabahatine uyan 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 24 ve 40/1 maddesi uyarınca 153 TL İDARİ PARA CEZASI İLE CEZALANDIRILMASINA, Bu şekilde hukuka aykırılığın DÜZELTİLEREK İSTİNAF BAŞVURUSUNUN ESASTAN REDDİNE..." (Ankara BAM 25. CD, E: 2020/2885, K: 2021/1763, T. 29.11.2021)

¹⁹ Bu husus CMK'nın 288'inci maddesinde: "(1) Temyiz, ancak hükmün hukuka aykırı olması nedenine dayanır. (2) Bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması hukuka aykırılıktır." şeklinde ifade edilmiştir.

²⁰ "...Sanığın köy halkının ortak kullanımında olan, abonelik esasına tabi olmayan köy içme suyunu havalandırma kuyusunun betonunu delmek ve hortum kullanmak suretiyle biriken suyu kullanması şeklindeki eyleminin TCK kapsamında suç teşkil etmediği, sanığın eyleminin 7478 sayılı Köy İçme Suları Hakkında Kanunu'nun 5728 sayılı Yasa ile değişik 16/2. maddesi kapsamında kaldığı ve idari para cezasını gerektirir nitelikte kabahat fiilini oluşturduğu; bu itibarla CMK'nın 223/1-a maddesi gereğince

Mahkemeye kabahatten dolayı idari yaptırım kararı verme yetkisi veren 5326 sayılı Kanun'un 24. maddesi dışında, aynı Kanun'un "*Tüzel Kişilerin Sorumluluğu*" başlıklı 43/A maddesinde de ekonomik çıkar elde etmek amacıyla tüzel kişi yararına işlenen bazı suçlardan²¹ dolayı yargılama yapmakla görevli mahkemece idari yaptırım kararı verme yetkisi yer almaktadır.²² Bu düzenleme, 24. maddede yer alan düzenlemeden önemli ölçüde farklılık arz etmektedir. 24. maddesine dayanarak mahkemenin idari yaptırım kararı verebilmesi için, daha önce de belirtildiği gibi kovuşturma konusu fiilin suç oluşturmadığının anlaşılması veya fiil suç oluşturmasına rağmen suçtan dolayı cezai yaptırım uygulanamayan haller nedeniyle faile ceza verilemiyor olması

---

sanık hakkında hırsızlık suçundan dolayı beraat kararı verilmesi ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 20/2-c maddesi gereğince idari para cezasının soruşturma zamanlaşımının da dolması nedeniyle zamanlaşımından düşürülmesi gerekliliği, Bozmayı gerektirmiş, sanığın temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmesi olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı istem gibi BOZULMASINA, ancak bu aykırılığın 1412 sayılı CMUK'nun 322. maddesine göre düzeltilmesi mümkün olduğundan sanığın eyleminin suç teşkil etmediğinin anlaşılması nedeniyle CMK'nun 223/2-a maddesi uyarınca hırsızlık suçundan dolayı BERAATİNE; sanığın eylemine uyan 7478 sayılı Köy İçme Suları Hakkında Kanunu'nun 5728 sayılı Yasa ile değişik 16/2. maddesinde öngörülen idari para cezasının miktarına göre, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 20/2-c maddesinde yazılı 3 yıllık soruşturma zamanlaşımının eylemin gerçekleştiği 21/10/2011 tarihinden inceleme tarihine kadar gerçekleştiği anlaşıldığından ve yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyen bu hususta 1412 sayılı CMUK'nun 322. ve Kabahatler Kanunu'nun 24. maddesinin verdiği yetkiye dayanarak karar verilmesi mümkün bulunduğundan Kabahatler Kanunu'nun 20/1. maddesi uyarınca sanık hakkında İDARİ PARA CEZASI VERİLMESİNE YER OLMADIĞINA, 10/01/2022 gününde oy birliğiyle karar verildi." (Yargıtay 2. CD, E: 2021/9402, K: 2022/76, T. 10.01.2022, (<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/ s.e.t.: 28.01.2022>))

²¹ 5326 sayılı Kanun m. 43/1 :

"a) 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun;

1) 157 nci ve 158 inci maddelerinde tanımlanan dolandırıcılık suçu,

2) (Ek:27/12/2020-7262/19 md.) 188 inci maddesinde tanımlanan uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu,

3) 235 inci maddesinde tanımlanan ihaleye fesat karıştırma suçu,

4) 236 ncı maddesinde tanımlanan edimin ifasına fesat karıştırma suçu,

5) 252 nci maddesinde tanımlanan rüşvet suçu,

6) 282 nci maddesinde tanımlanan suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu,

b) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 160 ıncı maddesinde tanımlanan zimmet suçu,

c) 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan kaçakçılık suçları,

ç) 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanununun Ek 5 inci maddesinde tanımlanan suç,

d) (Değişik:27/12/2020-7262/19 md.) 7/2/2013 tarihli ve 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunun 4 üncü maddesinde tanımlanan terörizmin finansmanı suçu"

²² Güçlü, Yaşar, İdari Para Cezaları ve Diğer İdari Yaptırımlar, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016, s. 197.

gerekmekle birlikte, 43/A maddesine göre mahkemece idari yaptırım uygulanabilmesi için, 24. maddedeki şartlar aranmamakta, aksine organ veya temsilcisince işlenen suçla bağlantılı olarak tüzel kişi yararına haksız çıkar elde edilmesi durumunda tüzel kişi hakkında idari para cezası uygulanması amaçlanmaktadır. Bilindiği üzere, suç faili ancak gerçek kişi olabilir; tüzel kişiler bir suçun faili olamazlar. Bu kapsamda, işlenen suçtan dolayı gerçek kişi fail hakkında ceza hukuku yaptırımları olan hapis ve adli para cezası tatbik edilebilir; tüzel kişiler hakkında bu yaptırımlar uygulanamaz, ancak faaliyet izninin iptali ve müsadere güvenlik tedbirleri uygulanabilir. TCK'nın müsadere hükümlerinin tüzel kişiler hakkında tatbik edilmesi için, organ veya temsilcinin işlediği suçtan dolayı tüzel kişinin sağladığı yararın tespit edilmesi gerekir; tüzel kişi yararına elde edildiği tam olarak tespit edilen haksız menfaat miktarı ile ilgili olarak kazanç müsadere hükümleri uygulanabilir, miktarın tam olarak tespit edilemeyen kısmı ile ilgili olarak bu güvenlik tedbiri uygulamayacağı gibi suç faili olamayacağından dolayı tüzel kişiye adli para cezası da verilemez. Tüzel kişi yararına haksız ekonomik çıkar elde etmek amacıyla işlenip de bu haksız çıkar miktarının tam olarak tespit edilemediği bu tür durumlarda 5326 sayılı Kanun'un 43/A maddesi uygulama alanı bulacaktır.²³

II. KABAHAHLER KANUNU'NA GÖRE CUMHURİYET SAVCISININ VE MAHKEMENİN İDARİ YAPTIRIM KARARI ALMA YETKİSİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRMELER

Yukarıda 5326 sayılı Kanun'un 23 ve 24. maddeleriyle idari yaptırım kararı alma yetkisinin idari makamlar yanında Cumhuriyet savcısına ve mahkemelere de verildiğini, hangi durumlarda Cumhuriyet savcısının ve mahkemelerin idari yaptırım kararı alabilecekleri incelenmiştir.

5326 sayılı Kanun'un 3/1-b maddesindeki düzenleme gereğince, bu Kanun'un kanun yollarına ilişkin hükümleri dışındaki²⁴ tüm genel hükümleri idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesini gerektiren tüm fiiller hakkında uygulanacaktır. Kanun Koyucu, Kanun'un 1. maddesinden başlayarak, çeşitli kabaahatlerin düzenlendiği 32. maddesine kadar olan düzenlemeleri "*genel hükümler*" olarak kabul etmiştir. Bu sebeple inceleme konumuz olan 23 ve 24. maddeler de bu genel hükümler içerisinde yer almakta olup, özel kanunlarda düzenlenmiş olan tüm idari para cezaları ile mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin fiillere de uygulanacaktır. Bu düzenlemeler gereğince Cumhuriyet savcısı ve mahkemeler de 23 ve 24. maddelerdeki

²³ Mahmut Koca/ İlhan Üzülmez, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021, s. 667.

²⁴ 5326 sayılı Kanun 3/1-a maddesi: "...İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde... uygulanır."

ihtimallerin gerçekleşmesi ile alanında uzmanlaşmış pek çok kurumun görevi kapsamına giren konularda idari yaptırım kararı alma yetkisine sahip olacaktır. Bu durum da Cumhuriyet savcısının ve mahkemelerin idari yaptırım uygulayabilmesini daha da önemli hale getirmektedir.

5326 sayılı Kanun'un 23 ve 24. maddelerine dayanarak Cumhuriyet savcısı ve mahkemelerin idari makamların yerine geçerek bir idari yaptırım kararı alması, özellikle 5326 sayılı Kanun'un 23 ve 24. maddelerinin de dahil olduğu genel hükümlerinin tüm idari para cezalarına uygulanacak olması, Cumhuriyet savcısı ve mahkemelerin çok geniş bir alanda idari yaptırım kararı alınabilmesi sonucunu doğuracaktır. Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere tanınmış olan bu yetki hem teori hem de uygulamaya ilişkin bazı açılardan ayrı başlıklar altında değerlendirilecektir.

A. KUVVETLER AYRILIĞI İLKESİ BAKIMINDAN

Cumhuriyet savcısının ve mahkemelerin idari yaptırım kararı verebilmeleri öncelikle kuvvetler ayrılığı ilkesi bakımından incelenmelidir. Hukuk devleti ilkesinin de en temel gereklerinden bir tanesi olan kuvvetler ayrılığı ilkesi; yasama, yürütme ve yargı organlarının uyumlu bir iş bölümü içerisinde olmalarını ancak birbirlerinin faaliyet alanlarına müdahale etmemelerini gerektirir. Anayasamızın başlangıç kısmında²⁵ devlet organları arasında bir iş bölümü ve iş birliği olarak ifade edilen kuvvetler ayrılığı, Anayasa'nın 7, 8 ve 9. maddeleri ile yasama, yürütme ve yargı fonksiyonları için ayrı makamların yetkilendirilmesi ile hem Anayasamıza hem de Devlet yönetimine hâkim bir ilke halini almıştır. Makul bir sebep bulunmadığı sürece yasama, yürütme ve yargı ayırımına aykırı düzenlemeler kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırılık oluşturacaktır.

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi idareyi fonksiyonel anlamda idare olarak kabul ettiğimizde, yasama ve yargı mercileri de idari fonksiyona dahil konularda idari işlem tesis edebilmektedir. Bu işlemler adeta bir idari makam tarafından gerçekleştirilmiş gibi idari yargı mercilerinin yargısal denetimine tabi tutulmaktadırlar. 5326 sayılı Kanun'un 23 ve 24. maddelerinde de Cumhuriyet savcıları ve mahkemeler tarafından idari yaptırım kararı verilebilmesi, yargı merciinin idari işlem yapabilmesine verilebilecek örneklerdendir. Ancak 5326 sayılı Kanun'a dayanarak Cumhuriyet savcısının ve mahkemenin idari yaptırım kararı verebilmesi yargı merci tarafından gerçekleştirilen diğer idari işlemlerden birtakım farklılıklar taşımaktadır. Şöyle ki, yasama organının ve yargı organının tesis etmiş olduğu idari işlemler, bu

²⁵ "Kuvvetler ayırımının, Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetki ve görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu..."

organların bir idari makam olarak tesis ettikleri işlemlerdir. Örneğin, TBMM Başkanlığı tarafından bir Meclis çalışanının özlük haklarına yönelik işlem tesis edilmesi, ilgili hâkim veya adalet komisyonu tarafından kalem çalışanına disiplin cezası verilmesi işlemlerinde aynı zamanda idari amir olarak yasama ve yargı organları tarafından idari işlem tesis edildiğini görmekteyiz. Ancak 5326 sayılı Kanun'a dayanarak Cumhuriyet savcısının veya mahkemenin idari yaptırım kararı vermesinde ise hem Cumhuriyet savcısı hem de mahkeme, yaptıkları soruşturma ve kovuşturma faaliyeti esnasında idari makamın yerine geçerek bir idari işlem tesis etmektedir. Bu yönüyle Cumhuriyet savcısı ve mahkemenin idari yaptırım kararı vermesi, yargı mercileri tarafından tesis edilen diğer idari işlemlerden farklılıklar göstermektedir.

İleride ayrıntılı olarak incelenecek olan konuya ilişkin Anayasa Mahkemesi kararında Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisinin tanınmasının, usul ekonomisi gerekçesine dayandığı ifade edilmiştir. Ancak günümüz teknolojik imkanları ile elektronik ortamda yazışmaların ne kadar kolaylıkla ve süratle yapıldığını, bu kapsamda belgelerin anlık olarak bir kamu kurumundan bir başka kamu kurumuna elektronik imza ile yapılan yazışmalarla gönderilebildiğini dikkate aldığımızda, bu gerekçenin makul ve hukuki bir gerekçe olmadığı anlaşılacaktır. Bu sebeple Cumhuriyet savcısı ve mahkemelerin idari yaptırım kararı alabilmesi kuvvetler ayrılığı ilkesine aykırıdır.²⁶

B. YAPTIRIMIN TAKDİRİ BAKIMINDAN

Kuvvetler ayrılığı aynı zamanda her bir organın kendi görev alanı içerisinde uzmanlaşması sonucunu da doğurur. Özellikle idare tarafından teknik değerlendirmelerin yapılmasının gerektiren hallerde ve takdir yetkisinin var olduğu durumlarda yargı mercisinin idarenin yerine geçerek yaptırım kararı vermesi, sağlıklı bir sonuç doğurmayacaktır. Özellikle fiilin ağırlığına göre yaptırımın türünün veya miktarının değişebildiği durumlarda, yetkili idari makam kabahat oluşturan fiilin ağırlığını değerlendirecek, özellikle geçmiş uygulamaları da dikkate alarak yaptırımın türünü ve/veya miktarını belirleyecektir. Daha önce ifade ettiğimiz gibi genel kanun niteliğinde olması ve Kanun'un 3. maddesindeki, Kanun'un genel hükümlerin tüm idari para cezalarına uygulanması yönündeki düzenleme gereğince, tüm kamu kurumları tarafından uygulanacak idari para cezaları için Cumhuriyet savcısı ve mahkemelerin idari yaptırıma karar vermeleri mümkündür.

Örneğin, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 18. maddesinde bu Kanun'da yer alan kabahatlere uygulanacak olan

²⁶ Benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz: Ali Ulusoy, "Erkler Ayrılığı ve Yürütme-Yargı İlişkileri Bağlamında Kabahatler Kanununun Değerlendirilmesi", Danıştay ve İdari Yargı Günü 140. Yıl, Danıştay Tasnif ve Yayın Bürosu Yayınları No: 77, s. 33-34.

yaptırımlar düzenlenmiştir. Anılan maddeye göre uygulanacak yaptırımlar Kanun'un muhtelif maddelerindeki fiillerin gerçekleşmesi halinde gündeme gelecektir. Bu maddede para cezalarının uygulanmasında, para cezalarının alt limiti ile üst limitlerinin belirlendiği ve bu parasal limitler arasında miktar belirleme yetkisinin yetkili makamın takdirine bırakıldığı görülmektedir.²⁷ İşte bu gibi hallerde idari makam, örneğimize göre Kişisel Verileri Koruma Kurulu, fiilin idari yaptırım gerektiren bir fiil olup olmadığını tespit edecek; yaptırım gerektiren bir fiilin tespiti halinde de yaptırım miktarını belirlerken; yaptırım gerektiren fiilin teknik anlamda özelliklerini, ağırlığını, daha önceki emsali fiillere uygulanan yaptırımları dikkate alacaktır. Yaptırım uygulanacak fiilin ve yaptırımın miktarının tespitinin teknik değerlendirmeler ve uzmanlaşmalar gerektirmesi sebebiyle bu gibi durumlarda yaptırım uygulama yetkisi ilgili idari kuruma tanınmıştır. Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere bu gibi teknik alanlarda idari yaptırım kararı alma yetkisinin tanınması bu amaca da aykırıdır.

İdari yaptırımın türünün ve/veya miktarının belirlenmesi konusunda idareye takdir yetkisinin tanınmış olduğu hallerde Cumhuriyet savcısı veya mahkemenin idari yaptırım uygulaması, 5326 sayılı Kanun'da zorunluluk içerir şekilde düzenlendiği için üzerinde daha fazla düşünülmeyi gerektirmektedir. Şöyle ki, Kanun'un lafzına bakıldığında, 23. maddenin 3. fıkrasında, "*Soruşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde Cumhuriyet savcısı bu nedenle idari yaptırım kararı verir*" cümlesindeki "*verir*" kelimesi bir zorunluluğa işaret etmektedir. Aynı şekilde 24. maddede de "*Kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkeme tarafından idari yaptırım kararı verilir*" düzenlemesindeki "*verilir*" kelimesi ile bir zorunluluk ifade edilmektedir. Diğer bir ifade ile bu düzenlemelerdeki ihtimaller gerçekleştiğinde Cumhuriyet savcısının veya mahkemenin idari yaptırım uygulanması için dosyayı ilgili kamu kurum veya kuruluşuna göndermesi mümkün değildir, idari yaptırım kararını kendilerinin tesis etmesi gerekmektedir.²⁸ Bu durum adli mercileri

²⁷ MADDE 18- (1) Bu Kanunun; a) 10 uncu maddesinde öngörülen aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar, b) 12 nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine getirmeyenler hakkında 15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar, c) 15 inci maddesi uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar, ç) 16 ncı maddesinde öngörülen Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar, idari para cezası verilir.

²⁸ Yargıtay tarafından da mahkemece idari yaptırım kararı verilmesi gerekirken, görevsizlik kararı verilmesi bozma sebebi olarak kabul edilmektedir. Örneğin; "Kabahatler Kanununun 24. maddesi uyarınca kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğu anlaşılması halinde mahkeme tarafından idari yaptırım kararı verileceği gözetilmeden yazılı şekilde görevsizlik ve idareye ihbarda bulunulmasına karar

uzmanlaşmadıkları bir alanda ve bu konuda uzmanlaşmış idari merciin yerine geçerek idari yaptırım kararı almaya zorlamaktadır.

Aynı zamanda Cumhuriyet savcısı ve mahkemelerin idari yaptırım kararı alması, Gülan tarafından da haklı olarak ifade edildiği gibi aynı yaptırıma maruz kalanlar arasında farkların oluşmasına da sebep olabilecek niteliktedir.²⁹ Özellikle spesifik kanuni düzenlemelerde yer alan ve teknik değerlendirmeleri gerektiren yaptırım kararlarının alınmasında, idare ile adli merciler rafından yapılan değerlendirmeler farklılık arz edebilir.

C. KABAHATLER KANUNU'NUN KABUL EDİLİŞ AMACI BAKIMINDAN

765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun yürürlükte olduğu dönemde suçlar, cürüm ve kabahatler olarak tarif edilmekte ve kabahat niteliğindeki fiillere Türk Ceza Kanunu'nun ilgili maddeleri gereğince yaptırım uygulanmaktaydı. 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile birlikte kabahat niteliğindeki fiiller ve bunlara uygulanacak yaptırımlar Türk Ceza Kanunu kapsamı dışına çıkarılmış ve bu doğrultuda 5326 sayılı Kabahatler Kanunu kabul edilmiştir.

Kabahatler Kanunu şeklinde ayrı bir genel kanun çıkarılmasındaki amaç, tüm idari yaptırımlar için ortak hükümler getirmek aynı zamanda kabahatlerin tespitinin ve yaptırım uygulanmasının adli mercilerin görev alanı dışına çıkarılması ve tamamen idari bir süreç içerisinde bu aşamaların tamamlanmasıdır. 5326 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde de adli para cezaları ile idari para cezaları arasındaki ayrıma değinilerek, ikisi arasındaki farklardan birinin de yaptırıma karar veren merci olduğu

---

verilmesi, Kanuna aykırı ve katılan vekilinin temyiz nedenleri ile tebliğnamedeki onama düşüncesinin reddiyle HÜKMÜN BOZULMASINA...". Yargıtay 19. CD, E: 2015/508, K: 1015/326, (Aktaran: Erdener Yurtcan, Yargıtay Kararları Işığında Kabahatler Kanunu ve Yorumu, 2. Baskı, Türkiye Barolar Birliği Yayını, Ankara, 2014, s.162).

²⁹ Gülan, 5326 sayılı Kanununun 23 ve 24. maddeleri ile savcı ve mahkemelere idari yaptırım kararı vermek yetkisini; "Bu düzenleme idari işlem alanı ile yargısal işlev alanının birbirini içine girmesi sebebiyle isabetli sayılamaz. İdari yaptırım verme konusunda yarışan ve çakışan yetkilerin ortaya çıkmasına yol açan ve kuvvetler ayrılığı konusunda tereddütlere yol açan bu yaklaşımın ortaya çıkardığı yeni durumun anlaşılabilir bir gerekçesi bulunmamaktadır. Yargı işlevini yapan merciin bir anda karşılaştığı durum sebebiyle yetkili idari makama duyurmak yerine karar alabilmesini mümkün görmek, hem yargısal denetimi başkalaştırdığı için hem de aynı yaptırıma maruz kalanlar arasında farklar oluşturacağı için bir sorun çözmek yerine yeni ve kendine özgü sorunlar doğuracak bir yaklaşımın kanuna yansımalarıdır." ifadeleriyle eleştirmiştir. Aydın Gülan, "Kabahatler Kanunu'ndan Sonra İdari Para Cezalarına Karşı Yargısal Denetim", S. 1, Yıl 1, MESS Sicil, s.161-162. Aynı fiilleri işleyenlere yargı mercilerinin ve idari makamların yaptırım uygulamasından kaynaklanacak sorunlara ilişkin değerlendirmeler için bkz: Ulusoy, s. 35.

ve idari para cezalarına idari görev yapan bir kişi veya kurul tarafından karar verileceği vurgulanmıştır. Kanun'un 23 ve 24. maddeleriyle Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisinin tanınması, genel gerekçede de ifade edilen Kanun'un amacına açıkça aykırıdır.³⁰

D. USUL EKONOMİSİ BAKIMINDAN

5326 sayılı Kanun ile Cumhuriyet savcıları ve mahkemelere tanınmış olan idari yaptırım kararı alma yetkisine ilişkin düzenleme, Hükümet Tasarısında bulunmamasına rağmen Adalet Komisyonunda eklenmiştir.³¹ Bu sebeple hükümet tasarısında yer alan gerekçede ifade edilmemiş olsa da Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisi tanınması sebebinin usul ekonomisi olduğu anlaşılmaktadır.³² Anayasa Mahkemesi de söz konusu maddeler ile ilgili kararında bu hususa vurgu yapmıştır.

5326 sayılı Kanun'un 23 ve 24. maddeleriyle Cumhuriyet savcısına ve mahkemeye idari yaptırım kararı tesis etme yetkisinin verilmesi, Anayasaya aykırı olduğu iddiası ile somut norm denetimine konu olmuştur. Başvuruda idari yaptırım kararı verme yetkisinin Cumhuriyet savcısına ve mahkemelere tanınmasının genel idare ve idarenin bütünlüğü ilkelerine aykırı olduğu ve bu sebeple Anayasanın başlangıç kısmı dahil pek çok maddesine aykırılığı ileri sürülmüştür.

Anayasa Mahkemesi; Cumhuriyet savcısının ve mahkemenin kabahat dolayısıyla idari yaptırım kararı almasının istisnai nitelikte olduğunu asıl yetkinin idareye tanındığını, bu yetkinin tanınmasının nedeninin görevsizlik kararı verilerek işin uzatılması yerine süratle bitirilmesi olduğunu ve düzenlemenin davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasını öngören Anayasa'nın 141. maddesi ile de uyumlu olduğunu belirterek, düzenlemenin Anayasaya aykırı olmadığı sonucuna ulaşmıştır.³³ Anayasa Mahkemesi bu kararında

³⁰ Benzer görüş için bkz.: Yurtcan, 2014, s.157-158; Ramazan Çağlayan, İdari Yaptırımlar Hukuku, Asil Yayınevi, Ankara, 2006, s.177-178; Atilla İnan/İbrahim Demir, Açıklamalı-Gerekçeli Kabahatler Kanunu, Türkiye Belediyeler Birliği Yayını, Ankara, 2014, s. 137.

³¹ İnan/Demir, 2014, s.136.

³² Bununla beraber bu düzenlemelerin altında yatan sebebin yerel yönetimlere duyulan güvensizlik olduğu da ifade edilmektedir. Bkz.: İnan/Demir, 2014, s.137.

³³ "İtiraz konusu kurallar 5326 sayılı Yasa'nın 22., 23. ve 24. maddeleri ve aynı Yasa'nın 3. maddesinin iptal gerekçesi ile birlikte değerlendirildiğinde, Cumhuriyet savcısının kabahat dolayısıyla idari yaptırım uygulamasının istisnai olduğu, hafif hapis ve hafif para cezasından dönüştürülenler dışında bu konuda asıl yetkinin idareye tanındığı görülmektedir. Cumhuriyet savcısına bu yetkinin tanınması nedeninin görevsizlik kararı verilerek işin uzatılması yerine süratle bitirilmesi olduğu anlaşıldığından, düzenlemelerin Anayasa'nın 123., 125. ve 128. maddelerine aykırı olmadığı gibi, davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılmasını öngören Anayasa'nın 141. maddesiyle de uyumlu olduğu kanısına varılmıştır." AYM, E: 2005/108, K: 2006/35, T: 01.03.2006,

itirazı sadece Anayasa'nın 123, 125 ve 128. maddeleri açısından değerlendirmiş, itiraz konusu olan diğer maddeler açısından konuyu ele almamıştır.

Görüldüğü üzere Anayasa Mahkemesi söz konusu kanuni düzenlemelerin Anayasaya uygunluğuna 141. maddede düzenlenen usul ekonomisini gerekçe olarak kabul etmiştir. Ancak Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisinin tanınmasının Anayasa'nın 141. maddesinde düzenlenen usul ekonomisi ile herhangi bir ilgisinin bulunmadığı kanaatindeyiz. 141. maddede yer alan ve usul ekonomisi olarak ifade edilen hüküm şu şekildedir: *“Davaların en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması, yargının görevidir”*. Anayasa'nın bu düzenlemesi ile *“davaların”* en az giderle ve mümkün olan süratle sonuçlandırılması hedeflenmiş ve bu görev yargıya verilmiştir. Ancak inceleme konumuz olan 5326 sayılı Kanun'un 23 ve 24. maddeleri ile Cumhuriyet savcısı ve hakimlere verilen yetki, idari yaptırım kararı alma yetkisidir. Yani ortada herhangi bir dava bulunmamaktadır. Tam aksine yargısal faaliyetin devamı sırasında, bu yargısal faaliyetin dışına çıkılarak adeta bir idari makam gibi savcı ve hakimler idari işlem tesis etmektedirler. Bu sebeple Anayasa'nın 141. maddesinde düzenlenen usul ekonomisi ile Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı verilmesinin herhangi bir ilgisi bulunmadığı gibi bir sonraki başlık altında değinileceği gibi yargının iş yükünü artırarak, yargısal faaliyetleri geciktirebilecek nitelikte bir düzenlemedir. Kaldı ki daha önce de ifade ettiğimiz gibi, günümüz teknolojik imkanları ile elektronik ortamda yazışmaların ne kadar kolaylıkla ve süratle yapıldığını dikkate aldığımızda bu gerekçenin makul ve hukuki bir gerekçe olmadığı da anlaşılacaktır.

E. YARGI MERCİLERİNİN İŞ YÜKÜ BAKIMINDAN

Bilinmektedir ki, hep yakınılan ve son dönemlerde yapılan yargı reformları ile de çözüm bulunmaya çalışılan temel problemlerden bir tanesi yargı mercilerinin ağır iş yüküdür. Alternatif uyuşmazlık yöntemlerinin kabul edilmesinde olduğu gibi pek çok hukuki müessese ile yargı mercilerinin iş yükü hafifletilmeye çalışılmaktadır. Bununla beraber 5326 sayılı Kanun'un 23 ve 24. maddesi ile Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisinin verilmesi ve bunun zorunlu kılınması yargı mercilerinin iş yükünü arttırıcı bir fonksiyona sahiptir. Özellikle teknik bilgi ve uzmanlık gerektiren alanlarda kabahat oluşturan fiillerin ve bu fiillere uygulanacak yaptırımların tespiti ciddi bir emek ve zaman gerektirebilecek niteliktedir. Uygulamada bazı Cumhuriyet Başsavcılıklarında idari yaptırım bürosu adı altında birimlerin faaliyet gösterdiği ve bu birimlerde personel istihdam edildiği görülmektedir. Bu durum da adli

---

(<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>, s.e.t.: 28.01.2022).

mercilerin ağır olan asıl iş yükünün yanında normalde idari mercilerin yerine getirmesi gereken ilave bir iş yükü üstlendiğini göstermektedir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Anayasa Mahkemesi'nin de bir kararında belirttiği gibi idari yaptırım; *“idarenin, bir yargı kararına gerek olmaksızın yasaların açıkça verdiği bir yetkiye dayanarak İdare Hukukuna özgü yöntemlerle, doğrudan doğruya uyguladığı yaptırımlar”* dır.³⁴ Yüksek Mahkeme tarafından yapılan bu tanımlamada, yaptırımın *“idare hukukuna özgü yöntemlerle”* ve *“idare tarafından doğrudan doğruya uygulanması”* idari yaptırım için ayırt edici kriterler olarak vurgulanmıştır. Bununla beraber çalışmamızda incelemeye çalıştığımız gibi 5326 sayılı Kanun'un 23 ve 24. maddeleriyle Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere de idari yaptırım kararı alma yetkisinin tanındığı görülmektedir. Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisi tanıyan kanuni düzenleme somut norm denetimi yolu ile Anayasa Mahkemesinin önüne götürülmüş ancak Yüksek Mahkeme bu düzenlemeleri Anayasaya aykırı bulmamıştır. Ancak görülmektedir ki, Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisinin verilmesi bizzat Anayasa Mahkemesinin yapmış olduğu idari yaptırım tanımı ile çelişmektedir.

Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan tanımlamada da vurgulandığı gibi, 5326 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde de adli para cezası ile idari para cezası ayrımı ortaya konulurken vurgulandığı gibi, idari yaptırımların ayırt edici kriteri idare tarafından tesis edilmesidir. Cumhuriyet Savcısı ve mahkemelerin yargısal faaliyetleri sırasında ve bir yargı merci sıfatıyla idari yaptırım kararı alması kuvvetler ayrılığı ilkesine açıkça aykırıdır. Ayrıca özel kanunlarla spesifik alanlara ilişkin idari yaptırımlar söz konusu olduğunda adli mercilerin idarenin yerine geçerek idari yaptırım kararı almasında kabahat oluşturan fiilin, idari yaptırımın türünün ve/veya miktarının tespitinde zorluklar yaşanabilecek; aynı zamanda Cumhuriyet savcısı ve mahkemelerin bu alanlarda idari yaptırım kararı alması, alanında uzman kurumlara karar alma yetkisinin tanınması ile de çelişki doğuracaktır.

Kabahatler Kanunu şeklinde ayrı bir genel kanun çıkarılmasındaki amaçlardan biri, kabahatlerin tespitinin ve yaptırım uygulanmasının adli mercilerin görev alanı dışına çıkarılması ve tamamen idari bir süreç içerisinde bu aşamaların tamamlanması olduğuna göre, Anayasa'nın 141. maddesinde ifade edilen usul ekonomisi ilkesi de Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere idari yaptırım kararı alma yetkisinin verilmesine gerekçe olabilecek nitelikte değildir. Şöyle ki usul ekonomisi ilkesi yargılama ile ilgili olup davaların en az masrafla ve süratle sonuçlandırılmasını

³⁴ AYM, E: 2000/43, K: 2004/60, T. 13.05.2004
(<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/>, s.e.t.: 28.01.2022).

hedeflemektedir. Ancak idari yaptırım kararı alınması herhangi bir dava ile ilgili olmayıp, bir davanın hızla sonuçlanmasına da hizmet edecek nitelikte değildir. Tam aksine hep yakınılan bir problem olan yargının iş yükünü daha da artıracak niteliktedir.

Netice itibariyle yapmış olduğumuz tüm bu değerlendirmelere göre, Cumhuriyet savcısı ve mahkemelere yargılama faaliyeti esnasında idari yaptırım kararı almaları yönünde bir zorunluluk içeren kanuni düzenleme yerine, idari yaptırım uygulanması gereken bir durumun tespiti halinde, yaptırım uygulaması için dosyanın ilgili idareye gönderilmesi yönünde bir değişiklik yapılmasının uygun olacağı kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- Akyılmaz B/Sezginer M/Kaya C, Türk İdare Hukuku, Savaş Yayınevi, Ankara, 2020.
- Balta T B, İdare Hukukuna Giriş, Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No: 117, Ankara, 1970.
- Centel N/Zafer H., Ceza Muhakemesi Hukuku, 13. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2016.
- Çağlayan R, İdari Yaptırımlar Hukuku, Asil Yayınevi, Ankara, 2006.
- Çağlayan R, İdare Hukuku Dersleri, Adalet Yayınevi, Ankara, 2018.
- Duran L, İdare Hukuku Ders Notları, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1982.
- Güçlü Y, İdari Para Cezaları ve Diğer İdari Yaptırımlar, 3. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2016.
- Gülün A, “Kabahatler Kanunu’ndan Sonra İdari Para Cezalarına Karşı Yargısal Denetim”, S.1, Yıl 1, MESS Sicil, s.159-171.
- İnan A/Demir İ, Açıklamalı-Gerekçeli Kabahatler Kanunu, Türkiye Belediyeler Birliği Yayını, Ankara, 2014.
- Kangal Z T, Kabahatler Hukuku, 2. Baskı, Onikilevha Yayınevi, İstanbul, 2019.
- Koca M/Üzülmez İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 14. Baskı, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2021.
- Kunter N/Yenisey F/Nuhoğlu A, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, 18. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul, 2010.
- Sancaktar O/Önüt L B/Us D E/Kasapoğlu T M/Seyhan S, İdare Hukuku Teorik Çalışma Kitabı, 8. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2019.
- Soyaslan D, Ceza Muhakemesi Hukuku, 5. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara, 2014.
- Toroslu N/Feyzioğlu M, Ceza Muhakemesi Hukuku, 6. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2008.
- Özay İ H, İdari Yaptırımlar, İstanbul Üniversitesi Yayın No: 3326, Hukuk Fakültesi Yayın No: 691, İstanbul, 1985.
- Özay İ H, Günışığında Yönetim, Alfa Yayınevi, İstanbul, 2002.
- Özbek V Ö, Ceza Muhakemesi Hukuku, Seçkin Yayınevi, Ankara, 2006.
- Ulusoy A, “Erkler Ayrılığı ve Yürütme- Yargı İlişkileri Bağlamında Kabahatler Kanununun Değerlendirilmesi”, Danıştay ve İdari Yargı Günü 140. Yıl, Danıştay Tasnif ve Yayın Bürosu Yayınları No: 77, s. 21- 37.
- Yurtcan E, Yargıtay Kararları Işığında Kabahatler Kanunu ve Yorumu, 2. Baskı, Türkiye Barolar Birliği Yayını, Ankara, 2014.